

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theatrum Conversionis Gentium Totius Orbis; Sive,
Chronologia De Vocatione Omnium populorum, &
propagatae per vniuersum orbe[m] fidei, Christianæque
religionis descriptio**

Mermannus, Arnold

Antverpiæ, 1572

Widmung

urn:nbn:de:hbz:466:1-29996

3
ILLVSTRISSIMO

DOMINO PRINCIPI,
D. Fulgentio de Bragança, Sereniff.
regis Hispaniarum D. Philippi cogno-
mento proprio Catholici, affini proximo,
studiorum rei que cathol. Mæcena-
ti singulari. S. P.

OT mihi tãtisq; cum
virtutum artiumque
encomijs, tum claris-
simi generis nobilitatis
titulis tuã Illustrissi-
ma Celsitudo celebrata
est, vt ea sola ob mentem perpetuò vene-
rit, cui inter tumultuantium grassan-
tiumque bellorũ & vndique gliscentium
tragicos strepitus atque fragores, hasce
meas elucubratiunculas nuncupare me-
ritò debuerim. Nam cum ferè inter arma
leges silere, & Musarum studiorumque
quasi interregnum esse soleat; nunquam
Musas tuas, Augustinos, Ambrosios, Hie-
A 2 rony-

ronymos aliosque eius classis (quæ est
 huius tui animi constantia) ferriari per-
 mittere, nullum literis vacuum officio
 tempus concedere, non modo nullum diem
 sine linea, sed nullam penitus diei partem
 absque literario penso elabi sinere, tua
 Illustrissima Excellentia alioqui occupa-
 tissima, prædicatur adeo, vt instar illius
 Scipionis Africani nunquam sis magis
 negociosus, quàm cum videris ociosus,
 nunquam sis minus solus, quàm cum pu-
 taris esse solus, aut in morem illius cla-
 rissimi viri Marcellini Augustalis præ-
 fectionis, quem tantopere laudibus effe-
 runt SS. Hieronym. & August. cuique
 multas operas literarias elucubrarunt,
 quòd inter bellandum militandumque ad-
 versus Gotthos in Italiam Alarico rege
 irrumpentes, de origine anime, de pro-
 uidentia, tamquam aliud agens, philoso-
 phari non desineret. Illa enim non solum
 stoica, verumetiam Christiana ἀπὸ θεοῦ
 est, nobisque oraculis diuinis commenda-

ta, qua, non vt Bias, vt Socrates, vt
 Pericles, vt Zeno quispiã in tauro Pha-
 laridis, aut aliud eiusmodi popularis au-
 ræ vile mancipiũ, sed vt Christianus, in
 extremis vitæ humanae ærumnis & cla-
 dibus, animo suo imperans, suiq̃ue solidè
 compos, summam retinet tranquillitatẽ,
 in summa rerum omnium tempestate, sp̃e
 fultus æternæ beatitudinis. Qui enim
 ita compositus ordinatusq̃ue est, tametsi
 calum ruat, impavidum ferient ruinae.
 Neque procul ab isthoc fortitudinis fa-
 stigio abesse videri debet tuæ amplitu-
 dinis sublimitas, quæ inter crepitantium
 bombardarum horrida Vulcani tonitrua,
 & densissima Cycloperum flammantiaq̃ue
 fulmina, omnemque hanc præliorum fre-
 quentiam, non solum studia non remisit-
 se; verum etiam enixius intendisse fer-
 tur, & doctoratus titulum, qui paci est
 sacer, feruente vndique bello, quo Eccle-
 siam cathol. apud Belgas Barbari, cogno-
 mento Guesij, indefesse adoriuntur, pre-
 munt,

6
munt, fatigant, quæsiuissè. Egregie pro-
fecto imitaris illum, qui existimabat,
aut omnes reges philosophos, aut omnes
philosophos reges esse oportere, pro tua
regia indoleque philosophica, qua feliciter
natus es, & ab atavis editus. Nullo e-
nim tempore neque pacis, neque belli,
philosophia non est necessaria, sine qua
nec pax diuturna constare, neque bella
iusta, aut felicia geri queunt. Scitum na-
que est illud M. Ciceronis, frustra esse
arma foris, si desit consilium domi. Ne-
que ego aliunde (vt Cornelium Balbum
Gaditanum, cuius M. Tullius meminit,
Viriatum Lusitanum, qui Consulares
Roman. exercitus sæpe cecidit & fudit,
Traianũ, Adrianum, Antoninos, Bono-
sum de quo Fla. Vopisc. vt inquã hosce
aliosque id genus seu Hispania, seu Lusi-
tania oriundos principes viros omit-
tam) non alia de caussa hætenus inde,
ab origine prima, regna ista, tanta frui
secundarum rerũ prosperitate arbitror,
neque

neque tot regnorum, coloniarum, provin-
 ciarumque accessione creuisse in quã-
 dam monarchiam, nisi ex armorum vi,
 prudenti freta consilio, tanquam non
 nervo, sed Reip. robore quodam firmissi-
 mo. Theodosius verò Mag. genere Hispanus,
 accitus à Gratiano, & deinde à Va-
 lentiniano AA. ad imperij consortium:
 deinde Richaredi, Alfonsi, Ferdinandi,
 Caroli, Philippi, ceterique, quos enume-
 rare longum est, hasce, quas dixi, artes,
 virtutesque bellicas religioni Cathol. con-
 iungentes, quantam nominè Christiano
 vindicando, d. vulgandoque operam com-
 modarint, quot triumphos de Gotthis,
 Vandalis, Saracenis, Mauris, hereti-
 cis, perduellibus duxerint, & ecclesia-
 stica, & profanae historiae memorant,
 vsusque quotidianus, cum Indicarum
 ac Turcicarum, tum Belgicarum rerum
 testatissimus est ac probatissimus. Quo-
 circa quum tanquam theatrum quoddã,
 toto mũdo propagat. e religionis Christia-

A 4 na cu-

pro-
 abbat,
 mnes
 o tua
 iciter
 lo e-
 belli,
 qua
 bella
 n nã-
 a esse
 . Ne-
 lbum
 ninit;
 elares
 fudit;
 Bono-
 hosce
 Lusit-
 omit-
 inde,
 a frui
 itror,
 neque

na cudere exprimereque in animum in-
 duxissem, ei que operi Mæcenatem qua-
 rerem, operæ precium facturus mihi
 sum visus, si talem deligerem, qui in-
 ter bellorum negocia, quæ nescio quo
 æstro perciti, nobis faceffunt heretici,
 Musarum ocia putaret non esse ne-
 gligenda, aut rebus afflictis sine fruge
 transigenda. Ita namque prima nascentis
 ecclesie Christianæ ætas inter ferrum,
 neces & ignes adoleuit, ita sævientibus
 magis magisque tyrannis altius altius-
 que radices egit, & persecutionum gras-
 sationibus, quasi suis iustis momentis
 absolutisque numeris crevit in orbem huc
 uniuersum omnium temporum, omnium
 locorum, omnium populorum, ita qui-
 dem, vt neque populus vllus, neque lo-
 cus quisquam, neque tempus religionis
 Christianæ expers vnquã fuerit. Quum
 igitur bene ordinatam Rempub. in pri-
 mis ciuium concordia, tum armis atque
 consilio maximè tueri necessarium sit,
 &

& bella quidem gerere sit Regum ac
 Imperatorum Rerumpub. clauum tenen-
 tum: deinde cum iustane an iniusta sint
 bella, plurimum referat ad sperandis bo-
 num, aut metuendum euentum malum,
 idque non nisi ex caussa aestimari pos-
 sit; caussa verò equior meliorque esse
 nõ queat, quàm ea quæ in Deum religio-
 nemque refertur. Quum, inquam, ita
 comparatum sit, nostrum hic fuerit pro
 virili ostendere, quibus gradibus atque
 momentis Fides Christianaque religio
 cuncto terrarum orbe primùm orta, de-
 inde aucta & prorogata sit. Hinc infe-
 remus quot martyrum necibus cõsecre-
 ta, quot tyrannorum machinationibus
 superior euaserit, donec tandem Constan-
 tino Magn. Imperato. A. ipsamet regna
 & imperia Numini deuota dicataque
 sunt. Inde verò concludemus, quot dein-
 cept Regum, Imperatorum, principum,
 ducum, comitum, baronum, siue edi-
 ctis, siue conatibus religio hucusque sit

A 5 ser-

servata. Denique hanc addemus coronidem, ab hac ita fundata radicataque Ecclesia desciscere, non tam esse erroris excusabilis, quam desperatæ malitiæ vitium: & illud certè, aut hic ex virtute multandum, aut in ultimas terras deportandum, vel instar membri malè affecti contagiosique ense recidendum; ne pars sincera trahatur.

Cohortabimur verò Reges & Imperatores, ut munii suorum memores, quo in loco sint constituti, seriò cogitent, nihil fide Cathol. prius, nihilque charius ducant, si vel suæ vel patriæ salutis & incolumitati satis consultum volunt. In ea excolenda observandaque omnes cogitationes, omnes operas, omnia studia ponant. Omnia potius, ipsam adeo coronam & vitam, non dicam periculo, verumetiam certissimo exitio exponant, nibilique faciant, magis quam religionem semel acceptam pessum ire sinant, quam tot tantisque laboribus partam,
quam

quam tot annorum curriculis asserua-
 tam, quam tot locorum & populorum,
 tanta consensione traditam, in confesso
 est omnibus. Profecto si pro focus, aris,
 Dijs laribus, Dijs penatibus, Dijs im-
 mortalibus, olim apud quantumcumque
 barbaros, pugnare, non minima reli-
 gionis pars erat, & corripendorum
 armorum grauisissima causa, neque Re-
 gibus cathol. neque fecialibus aut indi-
 cendorum, aut suscipendorum bellorum
 occasio vlla iustior contingere potest,
 atque ea, qua impiorum in Deum Di-
 uosque omnes theomachia opprimitur,
 sacrilegorum incestuosa, in sacratam
 Numini pudicitiam, tyrannis retun-
 ditur, perduellium hominum, qui non
 nisi rem malam, alio pretexto medi-
 tantur, sanguinaria barbaries & cru-
 delitas plusquam Neroniana (id quod
 sexcentis exemplis probatum est) vs-
 que ab radicibus euellitur, & Eryn-
 nis illa, malorumque Athe hæresis,
 Diris

*Diris semel sempiternis deuouetur ac
mancipatur. Tuæ humanitatis candor
isque fuerit, ornatissime princeps, meos
conatus & erga Remp. studia æqui bo-
niq̃ue facere. Vale in Domino. Datum
Antuerpiæ decimo calendas August. 1572.*

*Vestræ Illustrissimæ Celsitudinis
obseruantiss.*

*Frater Arnoldus Mer-
mannius Alostanus.*